

ГЕОГРАФІЯ РОСЛІН — наука про розподіл видів рослин на Землі та закономірності їх поширення. Ін. назва — фітогеографія. Г. р. тісно пов'язана з ботанічною географією і геоботанікою. Основи Г. р. були закладені в середні віки і пов'язані з колонізацією європейцями нових територій (Америку, Африку, Австралію, Азію). Бурхливий розвиток Г. р. переживала у 18 ст. (К. Лінней, П. Паллас, К.-Л. Вільденов, А. Гумбольдт) і особливо в 19 ст. (О. Декандоль, А. Ґрізебах, А. Енґлер, Ч. Дарвін, Й. Вармінґ). Значний внесок у розвиток теор. основ Г. р. зробив укр. вчений Й. Пачоський. Осн. напрями Г. р.: дослідж. поширення видів, структури ареалів (фітохорологія); розроблення проблем ботаніко-геогр. районування (флористична Г. р.). Об'єктом дослідж. першого напрямку є ареал. На основі аналізу ареалів як істор. явища виділяють центри видового різноманіття, видоутворення. Неодноразово були спроби класифікувати ареали. Однією з найвідоміших в Європі є класифікація Г. Мойзеля, який запропонував для виділення ареалів застосовувати формули, що відображають зональність, гумідність, регіональність. У той же час розроблено низку методів картування ареалів (крапковий, штриховий, квадратів тощо), видано атласи поширення рослин в різних країнах і в Європі в цілому («Atlas Florae Europaeae» — «Атлас флори Європи», Гельсінкі, 1972–99, т. 1–12; 2004, т. 13). В Україні дослідж. за цими напрямками проводили В. Чопик, М. Федорончук, А. Єна. Значним досягненням укр. вчених стало видання «Флори УРСР» (К., 1936–65, у 12-ти т.). На основі проведених хоролог.

дослідж. зібрано необхідну інформацію для внесення окремих видів до «Червоної книги України». Основою 2-го напрямку Г. р. є дослідж. будови ареалів (меж поширення видів), або ендеміч. видів, що мають дуже обмежені ареали, та ступеня ендемізму. Аналіз ареалів лежить в основі ботан.-геогр. районування. Найменшою територ. одиницею є елементарна флора (флорист. р-н), а наступними — округ, провінція, область, домініон, царство. Україна знаходиться в межах Голарктич. царства, більша частина належить до Бореал. обл. і лише Гірський Крим — до Середземноморської. У складі першої виділені Центр.-європ. (Карпати, Прикарпаття, Зх. Поділля), Сх.-європ. (Полісся, Лісостеп) та Понтична (Степ) провінції, низка округів та р-нів. Однак флорист. районування України перебуває у незавершеному стані.

Рекомендована література

1. Алехин В. В. География растений. Москва, 1944;
2. Толмачев А. И. Введение в географию растений. Ленинград, 1974;
3. Шеляг-Сосонко Ю. Г., Осичнюк В. В., Андриенко Т. Л. География растительного покрова Украины. К., 1980;
4. Хорология флоры Украины. К., 1986;
5. Комендар В. І. Географія рослин. Уж., 1986;
6. J. Kornaś, A. Medwecka-Kornaś. Geografia roślin. Warszawa, 2002.

Я. П. Дідух

Бібліографічний опис:

Географія рослин / Я. П. Дідух // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-29113>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).